

Obsah

1. ZÁKLADNÉ POZNATKY	2
1.1 CHARAKTERISITKA PODNIKATEĽOV	2
1.2 ŠTART PODNIKU	2
1.3 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV	3
1.3.1 <i>Vznik spoločnosti</i>	5
1.3.2 <i>Zánik spoločnosti</i> :	5
1.4 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH TYPOV SPOLOČNOSTÍ.....	6
1.4.1 <i>Verejná obchodná spoločnosť</i>	6
1.4.2 <i>Komanditná spoločnosť</i>	8
1.4.3 <i>Spoločnosť s ručením obmedzeným</i>	9
1.4.4 <i>Akciová spoločnosť</i>	11
1.4.5 <i>Družstvo</i>	12
1.5 ŽIVNOSŤ AKO PODNIKANIE	13
1.5.1 <i>Ohlasovacie živnosti</i>	14
1.6 VÝHODY A NEVÝHODY JEDNOTLIVÝCH FORIEM OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ	15
1.6.1 <i>Individuálne podnikanie na základe živnosti</i>	15
1.6.2 <i>Verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť</i>	15
1.6.3 <i>Spoločnosť s ručením obmedzeným</i>	16
1.6.4 <i>Akciová spoločnosť</i>	16
1.6.5 <i>Družstvo</i>	16
1.6.6 <i>Tiché spoločenstvo</i>	17
1.6.7 <i>Združenie</i>	17
1.7 POROVNANIE SPOLOČNOSTÍ	17
2. CHARAKTERISTIKA INŠTITÚCIÍ SÚVISIACICH S PODNIKANÍM	20
2.1 PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY	20
2.2 ŽIVNOSTENSKÉ ÚRADY	20
2.3 ŽIVNOSTENSKÝ REGISTER	21
2.4 OBCHODNÝ REGISTER	21
2.5 SOCIÁLNA POISŤOVŇA.....	23
2.6 ZDRAVOTNÉ POISTENIE	26
2.7 FOND ZAMESTNANOSTI	29
2.8 SOCIÁLNY FOND.....	31
2.9 DAŇOVÉ ÚRADY.....	32
2.10 VÝBER BANKY	33
2.10.1 <i>Všeobecná úverová banka a. s.</i>	33
2.10.2 <i>Banka Slovakia a. s.</i>	34
2.11 PODPORNÉ INŠTITÚCIE (AGENTÚRY) POMÁHAJÚCE PRI ZAKLADANÍ SPOLOČNOSTÍ.....	34
2.11.1 <i>Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania</i>	35
2.11.2 <i>Slovenská obchodná a priemyselná komora</i>	37
2.11.3 <i>Slovenská záručná banka, š.p.ú., Bratislava</i>	37

1. ZÁKLADNÉ POZNATKY

1.1 Charakteristika podnikateľov

Podnikateľ je človek, ktorý objaví príležitosť a soustredí potredné peníze a ostatní prostriedky, potrebné k využitiu této příležitosti. Převzme na sebe část nebo všechna rizika spojená s realizací plánu, aby využil této příležitosti.¹

Na podnikanie sa môžeme pozerat' skôr ako na charakteristický typ správania sa než ako na charakterový rys osobnosti. Na základe výskumu, ktorý bol uskutočnený vo Veľkej Británii medzi 400 úspešnými podnikateľmi sa dospelo k nasledovným záverom. Charakteristika podnikateľa:

- a) *Vek 27 až 33 rokov.*
- b) *Heterosexuálny muž (95%).*
- c) *Jednoducho učesaný, často s fúzami.*
- d) *Oblečený nenápadne konfekčne, bez šperkov.*
- e) *Teší sa dobrému zdraviu, nemá zlozvyky ako fajčenie a alkoholizmus.*
- f) *Bez vysokoškolského vzdelania, 65% rozvedených, 35% doposiaľ v prvom manželstve.*
- g) *Prevažne žije v meste (väčšina).*
- h) *Pochádza zo strednej triedy a dobre komunikuje (väčšina).*
- i) *Vlastní európsky automobil prevažne bez zaistenia údržby (80%).*

Termín „podnikateľ“ bol do ekonomie zavedený Cantilonom (1775) a jeho používanie presadil francúzsky ekonóm J. B. Say okolo roku 1800. Používal tento termín pre označenie osoby, „ktorá posúva ekonomické zdroje z oblasti nižšej produktivity do oblasti vyššej produktivity a vyššieho dôchodku (príjmu).“

1.2 Štart podniku

Štart alebo založenie podniku je podnikateľská aktivita, ktorá vyžaduje jasný obraz o tom, v čom chceme podnikat', aký cieľ chceme dosiahnuť, a akú stratégiu si máme zvolit' na dosiahnutie cieľa.

Pri zakladaní podniku sa odporúča položit' si niektoré rozhodujúce otázky, od ktorých závisí budúca podnikateľská úspešnosť podniku a odpovedať na ne. Ide najmä o tieto otázky:

- a) *V čom chceme podnikat', resp. aký bude predmet nášho podnikania?*

¹ BARROW, C.: Základy drobného podnikání.1.vyd. Grada 1996. s. 23-24.

b) Aký silný je trh v oblasti predpokladaného podnikania? Má budúcnosť?

c) Aká je konkurencia v predpokladanej oblasti podnikania?

d) Máme dostatok kapitálu na založenie podniku? Ak nie, kde ho získame?

Je samozrejmé, že okrem vymenovaných otázok treba si klásť aj ďalšie závažné otázky, v ktorých treba mať jasno pri zakladaní podniku

Pri zakladaní firmy je potrebné vypracovať podnikateľský plán, ktorý prakticky vyjadruje stratégiu budúceho podniku. Môžeme otvorene povedať, že dobrá podniková stratégia je základom budúceho podnikateľského úspechu.

Na začiatku podnikania je potrebné zamyslieť sa aj nad charakteristikami, ktoré budú podnik popisovať v štartovacej fáze podnikania.

Existujú tri základné podmienky úspešného podnikania: trh, manažment a peniaze. Dôležitú úlohu majú aj šťastie a priaznivá ekonomická klíma, ale nie som ani veštec, ani „politik“, aby som spoľahlivo predpovedal „šťastie“.²

1.3 Vymedzenie základných pojmov

Podnikanie

Podnikáním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.³

Za sústavnú činnosť sa podľa obchodného zákonníka rozumie určitá udržiavaná profesionalita činnosti, ktorá má črtu povolania

a viaže sa na trvanie príslušného podnikateľského oprávnenia a udržiavanie vecných a kvalifikačných podmienok pre daný rozsah podnikania.

Pojem samostatne je dosť dôležitý, pretože podnikateľ sa snaží riešiť problémy a organizovať svoju činnosť nezávisle od iných osôb. Sám si zabezpečuje prostriedky potrebné na podnikateľskú činnosť, a zároveň nie je podriadený obchodným partnerom, s ktorými spolupracuje.

Podnikateľ akceptuje a znáša riziká súvisiace s podnikaním. To znamená, že za porušenie záväzkov, ktoré mu vznikli v súvislosti s podnikaním, zodpovedá svojím majetkom. Ručenie je pri jednotlivých typoch spoločnosti odlišné. Tejto problematike sa však budeme venovať v nasledujúcej časti diplomovej práce.

Veľmi diskutabilnou otázkou je dosahovanie zisku. Čo sa za týmto pojmom skrýva, keď podnikatelia nie vždy otvorene hovoria o svojich dôvodoch podnikania. Väčšinou zakrývajú svoj hlavný motív, ktorým je práve dosahovanie zisku. Avšak ani skutočnosť, že v niektorých prípadoch sa nedosiahne požadovaná úroveň zisku nemení

² ALLEN, C JOHN.: Inovačné podnikanie. Pitmann Publishing. London 1996. s. 37.

³ BARROW, C.: Základy drobného podnikání. 1.vyd. Grada 1996. s. 23 - 24.

nič na fakte , že ide o podnikanie. Je súkromnou vecou každého podnikateľa, akú mieru zisku chce dosiahnuť.

Podnikateľom podľa zákona je:

a) osoba zapísaná v obchodnom registri

b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia

c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov

d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu

Obchodná spoločnosť⁴

Obchodná spoločnosť / ďalej len „spoločnosť“ / je právnickou osobou založená za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Všetky obchodné spoločnosti upravené zákonom sú právnickými osobami odo dňa svojho vzniku, od dňa zápisu do obchodného registra. Obchodné spoločnosti majú vždy postavenie podnikateľa, a to aj v prípade, že ide o spoločnosť s.r.o. alebo a.s., pri ktorých zákon ako výnimku pripúšťa, aby boli založené na iný účel ako je podnikanie. Podobne je to pri družstve, ktoré možno založiť na zabezpečovanie hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov bez toho, aby sledovalo zárobkový účel. Obchodnými spoločnosťami nie sú v zmysle tohto zákona rozličné zmluvné združenia podnikateľov s cieľom spoločného vykonávania istých obchodných operácií /konzorciá/. V takomto prípade nedochádza ku vzniku obchodnej spoločnosti ako samostatnej právnickej osoby. Rovnako ako takzvaná tichá spoločnosť nie je obchodnou spoločnosťou v zmysle zákona .

Podnikateľmi však môžu byť aj iné právnické osoby než obchodné spoločnosti. Sú to buď právnické osoby, ktorých hlavným predmetom činnosti nie je podnikanie, vyvíjajú však istú podnikateľskú činnosť na základe živnostenského oprávnenia alebo oprávnenia podľa osobitných predpisov.

Čo sa týka založenia spoločnosti, spoločnosť sa zakladá spoločenskou zmluvou, podpísanou všetkými zakladateľmi. Pričom právoplatnosť podpisov musí byť úradne overená. Uzavretím spoločenskej zmluvy sa zakladá verejná obchodná spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným

⁴ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

1.3.1 Vznik spoločnosti

Spoločnosť však vzniká až dňom, ku ktorému bola zapísaná do obchodného registra. Návrh na zápis do obchodného registra sa musí podať do 90 dní od založenia spoločnosti alebo od doručenia preukazu živnostenského alebo iného oprávnenia. Ak nie je pri založení obchodnej spoločnosti výslovne určené, že sa zakladá na dobu určitú, platí že sa zakladá na dobu neurčitú. Zákon rozoznáva založenie spoločnosti a vznik spoločnosti. Na založenie spoločnosti je potrebné splniť všetky náležitosti, ktoré na to zákon pre určitý druh činnosti vyžaduje. Okrem akciovej spoločnosti je to vždy uzavretie spoločenskej zmluvy. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorú zakladá jedna osoba, nahrádza spoločenskú zmluvu zakladateľská listina. Pri akciovej spoločnosti je to uzavretie zakladateľskej zmluvy / vydanie zakladateľskej listiny / a konanie ustanovujúceho valného zhromaždenia po úspešnom upísaní akcií. Ustanovujúce valné zhromaždenie musí prijať stanovy a zvoliť orgány spoločnosti.

Právne úkony týkajúce sa založenia, vzniku, zmeny, zrušenia alebo zániku spoločnosti musia mať písomnú formu, zákon ustanovuje, pre ktoré úkony sa vyžaduje forma notárskej zápisnice.

1.3.2 Zánik spoločnosti:⁵

1) Spoločnosť zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra.

Obchodný zákonník rozlišuje medzi zrušením a zánikom spoločnosti. Zrušením spoločnosti rozumie právnu skutočnosť, s ktorou zákon spája zánik spoločnosti. Zánikom spoločnosť chápe ukončenie právnej subjektivity právnickej osoby. Spoločnosť zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra. Právna subjektivita obchodnej spoločnosti končí sa teda vždy výmazom z obchodného registra, a nie už zrušením spoločnosti, ktoré je iba predpokladom na vykonanie výmazu spoločnosti z registra.

2) Zániku spoločnosti predchádza jej zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie, ak jej imanie prechádza na právneho nástupcu. Likvidácia sa takisto nevyžaduje, ak sa zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku alebo ak po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok.

Právna sústava SR rozlišuje dva základné spôsoby zrušenia spoločnosti.

1) s likvidáciou jej obchodného imania, pokiaľ sa zrušuje spoločnosť bez právneho nástupcu s výnimkou zrušenia spoločnosti vyhlásením konkurzu na majetok spoločnosti, pokiaľ po skončení konkurzu nezostane nijaký majetok, alebo sa zamietne návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

2) bez likvidácie, ak obchodné imanie zrušenej spoločnosti prechádza na jej právneho nástupcu - pri premene spoločnosti na inú formu obchodnej spoločnosti či družstvo, alebo pri zlúčení, splynutí či rozdelení.

3) Spoločnosť sa zrušuje:

⁵ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

- a) uplynutím doby, na ktorú bola založená
- b) dosiahnutím účelu, na ktorý bola založená
- c) dňom uvedeným v rozhodnutí spoločníkov alebo orgánu spoločnosti o zrušení spoločnosti, inak dňom, keď bolo toto rozhodnutie prijaté
- d) dňom uvedeným v rozhodnutí súdu o zrušení spoločnosti, inak dňom keď toto rozhodnutie nadobudne právoplatnosť,
- e) rozhodnutím spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti. O zlúčení, splynutím alebo rozdelením spoločnosti alebo jej premene na inú formu spoločnosti alebo družstvo
- f) vyhlásením konkurzu alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku

1.4 Charakteristika jednotlivých typov spoločností

Právna teória rozdeľuje obchodné spoločnosti na spoločnosti osobné a spoločnosti kapitálové.

Charakteristickým rysom osobných spoločností je osobná účasť na podnikaní, spoločné a nerozdielne ručenie spoločníkov a osobná účasť neobmedzene ručiacich spoločníkov na obchodnom vedení spoločnosti.

V kapitálových spoločnostiach nie je podmienkou osobná účasť na podnikaní, ale povinnosť vnieť určitý vklad do spoločnosti. Spoločníci neručia za záväzky spoločnosti vôbec / akciová spoločnosť / alebo len v obmedzenom rozsahu. Pri týchto spoločnostiach je osobná účasť spoločníka na obchodnom vedení spoločnosti obmedzená.

1.4.1 Verejná obchodná spoločnosť⁶

Verejnou obchodnou spoločnosťou je spoločnosť, v ktorej aspoň dve osoby podnikajú pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti nerozdielne všetkým svojím majetkom.

Verejná obchodná spoločnosť patrí medzi tzv. osobné spoločnosti.

Verejná obchodná spoločnosť je rovnako ako ostatné obchodné spoločnosti právnickou osobou, má teda právnu subjektivitu. Je účtovnou jednotkou a daňovým poplatníkom. Predmetom činnosti verejne obchodnej spoločnosti môže byť iba podnikateľská činnosť. Na nepodnikateľskú činnosť sa môžu zriaďovať len kapitálové spoločnosti.

⁶ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

Obchodné meno spoločnosti je jej názov, pod ktorým vykonáva právne úkony, a musí byť označené ako „verejno obchodná spoločnosť“, „ver. obch. spol.“ alebo „v.o.s.“. Ak však obchodné meno obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, postačí dodatok „a spol.“.

Verejná obchodná spoločnosť sa zakladá spoločenskou zmluvou. Pričom táto zmluva musí obsahovať:

- a) *obchodné meno a sídlo spoločnosti*
- b) *určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby*
- c) *predmet podnikania spoločnosti*

Návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra podpisujú všetci spoločníci a prilaďá sa k nemu spoločenská zmluva.

Práva a povinnosti sa riadia spoločenskou zmluvou, na ktorej úpravu je potrebný súhlas všetkých spoločníkov. Zákon alebo spoločenská zmluva však môžu určiť, v ktorých prípadoch nie je potrebná prítomnosť všetkých členov.

Peňažné a nepeňažné vklady spoločníkov sa stávajú majetkom spoločnosti. Pri tomto type spoločnosti je ustanovená tzv. vkladová povinnosť spoločníkov. Ide o povinnosť splatiť vklad, ku ktorému sa spoločník v spoločenskej zmluve zaviazal. Táto povinnosť nevyplýva priamo zo zákona, ale zo spoločenskej zmluvy, majú ju teda len tí spoločníci, ktorí spoločenskú zmluvu prevzali a len v rozsahu uvedenom v tejto zmluve.

Na obchodné vedenie spoločnosti je oprávnený každý spoločník v rámci zásad nimi dohodnutých. Ak týmto vedením spoločníci poveria jedného alebo viacerých spoločníkov, ostatní spoločníci strácajú nárok na vedenie spoločnosti. Spoločník, ktorý je poverený obchodným vedením je povinný na požiadanie ostatných členov spoločnosti informovať o všetkých záležitostiach spoločnosti. Každý zo spoločníkov je oprávnený nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti.

Keďže je to spoločnosť s ručením neobmedzeným, stratu zistenú ročnou účtovnou závierkou znášajú spoločníci rovným dielom.

Právne vzťahy k tretím osobám

Štatutárnym orgánom verejnej obchodnej spoločnosti je každý zo spoločníkov, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje, že konajú spoločne. Ak sú na konanie v mene spoločnosti vo všetkých jej záležitostiach spoločenskou zmluvou poverení len niektorí spoločníci, sú len títo spoločníci jej štatutárnym orgánom.⁷

⁷ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne.

1.4.2 Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti) a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom (komplementári).⁸

Komanditná spoločnosť patrí medzi tzv. zmiešané spoločnosti, pretože má črty tak osobných spoločností, ako aj črty kapitálových spoločností. Je to dané rozličným právnym postavením dvoch základných skupín spoločníkov - komandisitov a komplementárov. Komplementári majú podobné práva a postavenie ako spoločníci vo verejnej obchodnej spoločnosti, pretože ručia za záväzky celým svojím majetkom spoločne a nerozdielne. Postavenie komanditistov sa približuje postaveniu spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným, pretože ručia do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného do obchodného registra. Komanditná spoločnosť je spoločnosť, ktorá zodpovedá za svoje záväzky svojím vlastným majetkom.

Majetok spoločnosti sa nemôže prevádzať a jeho účasť zaniká rovnako ako pri verejnej obchodnej spoločnosti.

Spoločenská zmluva musí obsahovať⁹

- a) *obchodné meno a sídlo spoločnosti*
- b) *určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby*
- c) *predmet podnikania*
- d) *určenie, ktorí zo spoločníkov sú komplementári a ktorí komanditisti*
- e) *výšku vkladu každého komanditistu*

Obchodným menom spoločnosti je jej názov, pod ktorým vykonáva právne úkony a ktorý musí zodpovedať požiadavkám uvedeným v príslušných právnych normách. Obchodné meno musí obsahovať označenie „komanditná spoločnosť“, postačí aj skratka „kom.spol“ alebo „k.s.“. Je dôležité uvedomiť si, že ak obchodné meno spoločnosti zahŕňa meno komanditistu za záväzky spoločnosti ručí tento komanditista ako komplementár, pričom práva komplementára nezískava. Je de facto v nepriaznivom právnom postavení.

Na obchodné vedenie spoločnosti sú oprávnení iba komplementári. Komanditisti sú podľa zákona vylúčení z obchodného vedenia.

⁸ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

⁹ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

Komanditista je však oprávnený nahliadať do účtovných kníh a účtovných dokladov spoločnosti, toto oprávnenie je kongentnej povahy a nemôže byť spoločenskou zmluvou vylúčené ani obmedzené. Komandista má právo iba na vydanie rovnopisu účtovnej závierky, nemôže ju však zostavovať ani schvaľovať.

Zákon predpisuje, že zisk určený na rozdelenie medzi spoločníkmi sa musí najprv rozdeliť na časť patriacu komplementárom a časť patriacu komanditistom. Spôsob rozdelenia však môže určiť spoločenská zmluva. Pokiaľ sa tak neurobí, delí sa zisk na polovicu medzi komplementárov a komanditistov, a to bez ohľadu na počet komandistov a komplementárov a výšku ich vkladu.

Štatutárnym orgánom spoločnosti sú komplementári. Pokiaľ zo spoločenskej zmluvy nevyplýva niečo iné, je každý komplementár oprávnený konať za spoločnosť samostatne.¹⁰

Každý z komplementárov môže konať samostatne, pokiaľ zo spoločenskej zmluvy nevyplýva, že musia všetci alebo niektorí z nich konať spoločne.

Pri rušení alebo likvidácii spoločnosti, ak zanikne účasť všetkých komanditistov, môžu sa komplementári dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení na verejnú obchodnú spoločnosť.

1.4.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným

S účinnosťou od 1. februára 1998 sa mení a dopĺňa zákon číslo 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Tieto zmeny sú už zachytené v tejto práci. Pravdepodobne k týmto zmenám sa pristúpilo na základe negatívnych skúseností, ktoré súviseli a súvisia s prelievaním kapitálu, neplatením záväzkov a špekuláciami, s ktorými zápasí súčasná ekonomika na Slovensku.

Spoločnosť s ručením obmedzeným je spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov.

Táto právna forma spoločnosti sa zaraďuje medzi kapitálové spoločnosti, pretože základnou povinnosťou spoločníkov nie je osobná účasť na podnikaní, ale povinnosť vniesť určitý kapitál.

Túto spoločnosť môže založiť jedna osoba, môže však mať najviac 50 spoločníkov.

Osoba, ktorá založila spoločnosť ako jediný zakladateľ, alebo osoba, ktorá sa stala jediným spoločníkom v spoločnosti, môže založiť ďalšiu spoločnosť len vtedy, ak preukáže, že skôr založená spoločnosť, v ktorej je jediným spoločníkom, má uhradené:

a) daňové a colné záväzky

¹⁰ Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník

- b) poistné na zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie a poistné na dôchodkové zabezpečenie*
- c) príspevok na poistenie v nezamestnanosti,*
- d) mzdy svojim zamestnancom*

Táto klauzula platí aj v prípade, že spoločnosť zakladajú viaceré osoby, ktoré sú už spoločníkmi jednej, skôr založenej spoločnosti.

Ak na spoločnosť, ktorej spoločníkmi sú osoby uvedené v predchádzajúcom odseku, bol vyhlásený konkurz, môžu tieto osoby založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí jedného roku od vyporiadania záväzkov, ktoré sa viažu na majetok podliehajúci konkurzu.

Zmeny nastali aj v ručení spoločnosti za svoje záväzky. Spoločník zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Ak tá istá osoba alebo tie isté osoby sú jedinými spoločníkmi vo viacerých spoločnostiach, za záväzky ktorejkoľvek spoločnosti ručia svojím majetkom aj ich ostatné spoločnosti. Ak porušenie záväzkov spoločnosti spôsobil spoločník, konateľ alebo likvidátor takým konaním, za ktoré bol právoplatne rozhodnutím súdu odsúdený, zodpovedá za škody, ktoré svojím konaním spôsobil, celým svojím majetkom.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "spoločnosť s ručením obmedzeným", väčšinou sa však používa skratka, ktorá je z hľadiska práva akceptovateľná a to „spol. s r. o.“ prípadne „s r. o.“

Keďže ide o kapitálovú spoločnosť, hodnota základného imania musí byť aspoň Sk 200 000,- pričom hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň Sk 30 000,-. Na založení spoločnosti sa môže každý spoločník podieľať iba jedným vkladom, musí však táto výška vkladu byť deliteľná tisícim. Spoločník môže prispieť aj nepeňažným vkladom, pričom tento vklad je vecou dohody spoločníkov a nevyžaduje sa k nemu odborný odhad.

Spoločnosť vytvára pri svojom vzniku rezervný fond vo výške najmenej 5 % základného imania. Tento fond je povinná každoročne dopĺňať o sumu určenú v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej vo výške 5 % z čistého zisku vyčísleného v ročnej závierke. Rezervný fond musí byť uložený v banke na viazanom účte. O jeho použití rozhodujú konatelia.

Spoločenská zmluva musí obsahovať:¹¹

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti*
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby*
- c) predmet podnikania*
- d) výšku základného imania a výšku vkladu každého spoločníka pri založení spoločnosti včítane spôsobu a lehoty splácania vkladu, a pokiaľ ide o nepeňažné vklady, aj ich predmet*

¹¹ Zbierka zákonov zákon č. 11/1998, novela Obchodného zákonníka

- e) *mená a bydliská prvých konateľov spoločnosti a spôsob akým konajú v mene spoločnosti*
- f) *mená a bydliská členov prvej dozornej rady, pokiaľ sa zriaďuje*

Pred zápisom do obchodného registra sú zakladatelia povinní splatiť najmenej 30 % svojich peňažných vkladov. Celková hodnota všetkých splatených vkladov - peňažných aj nepeňažných však musí byť minimálne Sk 100 000,-. V prípade jedného zakladateľa musí byť základné imanie splatené v plnej výške.

Návrh na zápis do obchodného registra podpisujú všetci zakladatelia

Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, spoločenská zmluva má určiť, či konajú samostatne a koľkí alebo spoločne. Ak sa obmedzí konanie konateľa valným zhromaždením, alebo stanovami, tak toto obmedzenie nemá účinok voči tretím osobám.

Konateľom spoločnosti môže byť len fyzická osoba, ktorá má spôsobilosť na právne úkony a ktorá nebola právoplatne odsúdená na úmyselný trestný čin súvisiaci s podnikaním. Osoba odsúdená za takýto trestný čin sa môže stať konateľom najskôr po uplynutí piatich rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Obchodný zákonník bol rozšírený v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným o tzv. záväzok podriadenosti. Tento záväzok musí byť vyhotovený v písomnej forme. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že v prípade úpadku dlžníka alebo jeho zrušenia s likvidáciou sa pohľadávky veriteľa uspokojia až po uspokojení pohľadávok ostatných veriteľov.

Novela Obchodného zákonníka sa vzťahuje aj na spoločnosti, ktoré boli založené pred 1. januárom 1997. Už existujúce spoločnosti sú povinné do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona oznámiť príslušnému registrovému súdu, či vykonávajú podnikateľskú činnosť, a ak ju prestali vykonávať, urobiť opatrenia smerujúce k zániku spoločnosti. Spoločnosti s ručením obmedzeným založené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sú povinné do šiestich mesiacov od nadobudnutia jeho účinnosti upraviť svoje spoločenské zmluvy a stanovky tak, aby boli v súlade so zákonom.

Dozorná rada sa zriaďuje len vtedy, keď to určuje spoločenská zmluva. Má význam vo väčších spoločnostiach, kde je problematická otázka kontroly.

Ostatným otázkam riadenia spoločnosti a zosúladenia spoločnosti s právnymi normami sa venuje Obchodný zákonník.

1.4.4 Akciová spoločnosť

- 1) Akciovou spoločnosťou je spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.
- 2) Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie „akciová spoločnosť“ alebo skratku „akc.spol.“ alebo skratku „a.s.“

Práva akcionára sú spojené s cenným papierom - akciou, akcionár má právo podieľať sa podľa tohto zákona a stanov spoločnosti, na jej riadení, zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Akcia musí obsahovať náležitosti, ktoré stanovuje zákon. Menovitú hodnotu akcií určujú stanovy.

Akciovú spoločnosť môže založiť jeden zakladateľ, ak je právnickou osobou, ináč dvaja a viacerí zakladatelia. V tomto prípade sa uzaviera zakladateľská listina. Ak jeden spoločník potom sa uzatvára zakladateľská listina.

Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň Sk 1 000 000,-.

Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie, ktoré sa skladá zo všetkých v ňom prítomných akcionárov.

Najdôležitejším orgánom spoločnosti je predstavenstvo, pretože reprezentuje štatutárny orgán spoločnosti.

Dozorná rada však je orgánom spoločnosti s najširšou kontrolnou pôsobnosťou. Musí byť zriadená v každej akciovej spoločnosti. Má za úlohu kontrolovať činnosť predstavenstva.

1.4.5 Družstvo

Družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov.¹²

Jeho obchodné meno musí obsahovať označenie „družstvo“. Musí mať najmenej päť členov, je právnickou osobou a za ručenie zodpovedá celým svojím majetkom. Členovia družstva neručia za záväzky družstva, sú však povinní splniť voči družstvu svoje vkladové povinnosti, na ktorých sa zaviazali.

Stanovy družstva určujú výšku základného imania, zapisované základné imanie musí mať výšku najmenej Sk 50 000,-.

Na to, aby sa družstvo mohlo založiť, sa vyžaduje konanie ustanovujúcej schôdze.

Stanovy družstva musia obsahovať:

a) obchodné meno a sídlo družstva

b) predmet podnikania /činnosti/

c) vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov k družstvu a družstva k členom

d) výšku základného členského vkladu, prípadne aj výšku vstupného vkladu, spôsob splácania členských vkladov a vyporiadanie členského podielu pri zániku členstva

e) orgány družstva a počet ich členov, dĺžku ich funkčného obdobia, spôsob ustanovovania, pôsobnosť a spôsob ich zvolávania a rokovania

¹² Zbierka zákonov zákon č. 513/1991, Obchodný zákonník.

- f) spôsob použitia zisku a úhrady prípadnej straty
- g) tvorbu a použitie nedeliteľného fondu
- h) ďalšie ustanovenia, ak to vyplýva zo zákona

Orgány družstva tvoria:

- a) členská schôdza - najvyšší orgán družstva, zvoláva sa zvyčajne raz za rok, ináč podľa stanov
- b) predstavenstvo - štatutárny orgán, riadi činnosť družstva a rozhoduje o všetkých záležitostiach družstva
- c) kontrolná komisia - je oprávnená kontrolovať veškerú činnosť družstva, je nezávislá od ostatných orgánov a zodpovedá iba členskej schôdzi
- d) ďalšie orgány podľa stanov.

Príloha 19: Graf č. 1, 2, 3, 6

Okrem vymenovaných obchodných spoločností existuje aj **tiché spoločenstvo**, na založenie ktorého sú potrebné vždy najmenej dve osoby právnické alebo fyzické, pričom podnikateľovi sa nezakazuje uzavrieť viac zmlúv o tichom spoločenstve. Bližšie informácie je možné získať z XIX dielu Obchodného zákonníka, kde je presne špecifikovaná zmluva o tichom spoločenstve.

Taktiež existuje **združenie**, ktoré zakladajú minimálne 2 osoby.

Zmluvou o združení a zmluvou o tichom spoločenstve sa nevytvára samostatný podnikateľský subjekt. Združenie nemá právnu subjektivitu a nezapisuje sa do obchodného registra.

1.5 Živnosť ako podnikanie

Živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Prevádzkovať živnosť môže fyzická alebo právnická osoba, ak splní nasledovné podmienky, ktoré sú všeobecne platné na prevádzkovanie živnosti.

- a) dosiahnutie veku 18 rokov
- b) spôsobilosť na právne úkony
- c) bezúhonnosť

Existujú aj osobitné podmienky prevádzkovania živnosti a to odborná spôsobilosť, prípadne špecifické požiadavky, ktoré vyžaduje zákon.

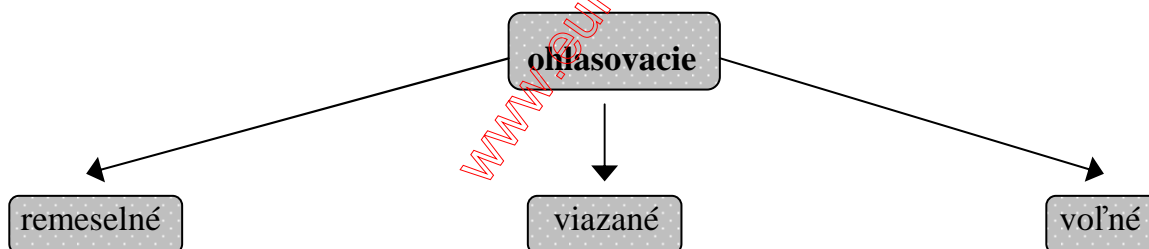
Živnosti sa delia na:

- ohlasovacie, ktoré sa po splnení požadovaných podmienok môžu prevádzkovať na základe ohlásenia
- koncesované, ktoré sa prevádzkujú na základe koncesie (zriadenie a prevádzka strelníc, kominárstvo, obchod so starožitnosťami)

1.5.1 Ohlasovacie živnosti

- remeselné, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením o obore
- viazané, ak je podmienkou odborná spôsobilosť získaná inak
- voľné, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť.

Živnostenský zákon presne definuje akým spôsobom je možné získať odbornú spôsobilosť.

Remeselné: živnosti sú uvedené v prílohe č. 1 Živnostenského zákona. (mlynárstvo, výroba mliečnych výrobkov, holičstvo, murárstvo, stolárstvo)

Viazané: živnosti sú uvedené v prílohe č. 2 Živnostenského zákona. (montáž, opravy a revízie vyhradených plynových zariadení, revízia elektrických zariadení, výroba inštalácia a opravy ústredného kúrenia vykurovania a vetrania)

Voľné: ako už bolo spomenuté, pri prevádzkovaní takéhoto typu živnosti stačí ak sú splnené všeobecné podmienky.

Z hľadiska predmetu podnikania živnosti delíme na obchodné, výrobné a poskytujúce služby. Konkrétne všetky typy živnosti sú popísané v Živnostenskom zákone číslo 455/1991 zberky.

1.6 Výhody a nevýhody jednotlivých foriem obchodných spoločností.

1.6.1 Individuálne podnikanie na základe živnosti

¹³**a) výhody:** Jednoduchosť pri založení. So založením živnosti sú spojené najnižšie náklady. Jedná sa o náklady potrebné na vyhotovenie právnych dokladov, napríklad spoločenskú zmluvu, notárske overenia. Nevyžaduje sa kapitál, pričom rozhodovanie a riadenie je v právomoci živnostníka. Údaje o podnikateľských záležitostiach nie sú verejne prístupné. Vedenie jednoduchého účtovníctva. Progresívna daňová sadzba pri daní z príjmov. Daňové výhody. Napríklad možnosť zahrnúť si do daňovo uznateľných nákladov sponzoring vo výške 10 %. Jednoduchý zánik spoločnosti, vyrovnajú sa záväzky a dlhy.

b) nevýhody: Neobmedzené ručenie celým svojím majetkom. Všetky aktivity obmedzené na zručnosť a šikovnosť živnostníka, ktorý však nemusí ovládať danú problematiku detailne. Niektorí podnikatelia odmietajú prijímať rady a pripomienky. Limitovaný prístup ku kapitálu a pri recesii prichádzajú veľké problémy so získaním a splácaním úverov a objavujú sa aj krátkodobé problémy s cash - flow. Nedostatočná kontinuita podnikania pri chorobe a smrti vlastníka.

Väčšina štátov má zákonný rámec pre živnostenské podnikanie upravený podobným spôsobom. V niektorých krajinách sa vyskytujú malé odchýlky. Napríklad vo Francúzsku, kde 70 % všetkých podnikov tvoria živnosti, nesú zodpovednosť za podnikanie obaja manželia. Ak napríklad chcú vo Veľkej Británii viesť manželia živnosť spoločne, musia to urobiť formou spoločného podniku alebo spoločnosti s ručením obmedzeným.

1.6.2 Verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť

a) výhody: Jednoduché založenie spoločenskou zmluvou, zápisom do obchodného registra. Nie je potrebné zložiť základné imanie. Väčšia možnosť získať kapitál. Každý účastník má svoje prostriedky a navyše spolu môžu spoločníci ručiť za väčší objem pôžičiek. Flexibilita je o niečo nižšia ako pri individuálnom podnikaní, ale je dostačujúca hlavne ak je menší počet spoločníkov.

Možnosť získať ďalších investorov s obmedzeným ručením - pri komanditnej spoločnosti.

¹³ KONEČNÁ, M.: Založení a řízení malých a středních podniků. Praha, Fakulta podnikovohospodářská VŠE 1993, s. 37-40.

b) nevýhody: Neobmedzené ručenie. Problémy pri ukončovaní spoluúčasti spoločníkov podľa zmluvy. Nedostatok continuity po smrti spoločníka. Zánik účasti spoločníka vedie k zániku spoločnosti, ibaže sa spoločníci v spoločenskej zmluve dohodli, že budú pokračovať s dedičom spoločníka, ktorý dedičstvo neodmietne. V praxi je väčšinou podiel netransparentný, pretože nový podielníci majú záujem o podiel nebohého podielníka. Zdroj konfliktov je otázka autority, ktorú je však vhodné zakotviť, tak isto ako otázky riadenia v spoločenskej zmluve.

1.6.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným

a) výhody: Neexistuje neobmedzené ručenie, pretože spoločníci ručia len do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Spoločníkom zákon povoľuje splatiť vklad najneskôr do piatich rokov. Spoločnosť môže založiť aj jedna osoba. Obchodný podiel je možné podľa podmienok uvedených v zákone previesť na iné osoby, deliť a dediť. Možnosť založenia dozornej rady, ako kontrolného orgánu. Štruktúra managementu je jasne definovaná, je ľahké menovať alebo odvolávať riaditeľa. Smrť, bankrot alebo odčerpanie kapitálu jedným členom spoločnosti nemôže ohroziť schopnosť spoločne podnikáť.

b) nevýhody: Nutné základné imanie vo výške Sk 200 000,-. Možné problémy pri prevádzaní podielu na iné osoby. Ak ste spoločníkom viacerých spoločností, ručíte za záväzky ktorejkoľvek spoločnosti majetkom ostatných spoločností. Ako majiteľ a zároveň ak ste riaditeľ spoločnosti stávate sa jeho zamestnancom a musíte platiť dane ako zamestnanec. Ste ale zároveň povinný platiť zdravotné poistenie ako zamestnanec a taktiež ako zamestnávateľ.

1.6.4 Akciová spoločnosť

a) výhody: Obmedzené ručenie akcionárov. Prevoditeľnosť akcií. Podnik môže existovať nezávisle od života vlastníkov v tom prípade, ak sa jedná o verejne obchodovateľné akcie. Akcionári majú možnosť predávať podiely, obchodovať s nimi bez dopadu na kontinuitu podnikania. Schopnosť získať kapitál. Väčší ľudský potenciál a odbornosť.

b) nevýhody: Základné imanie vo výške Sk 1 000 000,-. Veľké zriaďovacie náklady a časová náročnosť založenia. Komplikovaná organizačná štruktúra pri väčšej spoločnosti. Komplikovaná právna regulácia činnosti spoločnosti. Možnosť straty kontroly zakladateľov spoločnosti.

1.6.5 Družstvo

a) **výhody:** Zaistená kontinuita v podnikaní. Nie je potrebné so zmenou členov meniť aj statovy. Nízka hodnota základného imania. Obmedzené ručenie členov družstva. Podľa stanov určená uhradzo vacia povinnosť pre vybrané osoby.

b) **nevýhody:** Minimálny počet členov 5. Pri družstvách s 100 a viac členmi komplikovaná právna regulácia činnosti družstva.

1.6.6 Tiché spoločenstvo

a) **výhody:** Jednoduché založenie. Možnosť získať výhodný podiel, bez podielu na riadení a rozhodovaní v spoločnosti. Jednoduchý zánik, buď uplynutím doby, alebo jednostrannou výpoveďou pokiaľ nebolo založené na dobu určitú, / výpovedná lehota je 6 mesiacov /. Ručenie je do výšky vkladu. Ak dosiahne podiel tichého spoločníka na strate väčšiu hodnotu ako je jeho podiel, tiché spoločenstvo zaniká. Vhodné predovšetkým pre malé podnikanie.

b) **nevýhody:** Jeden z účastníkov ručí neobmedzene. Pri zverejnení tichého spoločníka ručí aj on za záväzky spoločnosti. Možnosť vzniku konfliktov pri riadení podniku v prípade, že nie sú ujasnené vzťahy zodpovednosti.

1.6.7 Združenie

a) **výhody:** Jednoduchá forma založenia, nie je potrebný zápis do obchodného registra. Povinnosť všetkých účastníkov realizovať činnosť tak, aby sa dosiahli stanovené hospodárske výsledky. Spoluvlastníctvo z majetku získaného z podnikania. Rovnoprávnosť v rozhodovaní. Jednoduchosť zániku účastníka na združení. Účastníci sa zdaňujú tak ako fyzické osoby.

b) **nevýhody:** Združenie nemá právnu subjektivitu. Účastníci ručia nerozdielne celým svojím majetkom. Možnosť stretu záujmov. Podnikanie sa zvyčajne oslabí pri vylúčení, lebo vystúpení jedného z účastníkov, pretože sa vracajú veci vložené do podnikania, podiel na majetku je nutné vyplatiť v hotovosti.

c)

1.7 Porovnanie spoločností

Charakteristický znak	Osobné spoločnosti	Kapitálové spoločnosti
Ručenie spoločníkov za záväzky spoločnosti	Spoločníci ručia celým svojím majetkom	Spoločníci neručia (alebo len obmedzene)
Počet spoločníkov	väčšinou malý uzavretý okruh spoločníkov	väčší počet spoločníkov, hlavne v akciovej spoločnosti
Úprava vzťahu medzi spoločníkmi	prevažne jednoduchá, priamo v spoločenskej	väčšinou prepracovaná v samostatných normách

	zmluve	
Zmena spoločníkov	nebýva častá, mnohokrát je i vylúčená	je bežná
Základné imanie	nie je povinné	zákonom stanovené minimálne imanie
Podiel spoločníkov	nie je vymedzený	stanovená minimálna hodnota podielu
Riadenie spoločnosti	riadia štruktúra je ponechané ne dohode spoločníkov	riadia väčšinou platení manažéri
Orgány spoločnosti	ich štruktúra je ponechaná na dohode spoločníkov	zákon vymedzuje druhy orgánov, ich pôsobnosť a spôsob menovania a pod.
Zákaz konkurencie	vzťahuje sa na spoločníkov	vzťahuje sa na riadiace a kontrolné orgány spoločnosti
Väzby na podnikateľské subjekty	prakticky bez väzieb kapitálových	časté kapitálové prepojenie s inými spoločnosťami

Prameň: Poradca podnikateľa, Žilina: Obchodné spoločnosti. 1993. 15 s.

Aké závery vyplývajú z uvedenej tabuľky?

- založeniu osobnej spoločnosti môže za inak rovnakých podmienok dôjsť rýchlejšie ako u kapitálovej spoločnosti. Nie je potrebné sa starať o povinné minimálne základné imanie a postup predchádzajúci vzniku je jednoduchší ako u kapitálovej spoločnosti¹⁴
- spoločnosti osobné vzhľadom k ručeniu celým majetkom vytvárajú lepšie predpoklady pre získanie úverov v peňažných ústavoch pri začatí podnikateľskej činnosti
- pôsob ručenia však na druhej strane predurčuje spoločnosti pre obmedzený počet spoločníkov, ktorí majú často blízke vzťahy, napríklad rodinné podniky
- osobné spoločnosti spoliehajú, na rozdiel od kapitálových, predovšetkým na angažovanosť a aktivitu spoločníkov. U kapitálových bývajú spoločníkmi bežne i „laici“ v odbore podnikania spoločnosti
- osobné spoločnosti, majú pri rovnakých podmienkach lepšie predpoklady operatívnejšie a pružnejšie ako kapitálové spoločnosti riešiť krátkodobé problémy. Majú však obmedzenejšie možnosti v prijímaní zásadových východísk z dlhodobých ťažkostí (zmenou spoločníkov, integráciou)

¹⁴ Poradca podnikateľa, Žilina: Obchodné spoločnosti. 1993. 15 s.

f) náklady spojené s riadením osobných spoločností sú väčšinou menšie ako u kapitálových. Vlastná úroveň riadenia môže byť poznamenaná neodbornosťou a ovplyvniť tak negatívne dosahované výnosy.

g) kapitálové spoločnosti budú častejšie orientované na zisk ako osobné spoločnosti. U osobných sa prejavuje častejšie sklon k zachovaniu tradícií, dobrej povesti; je užšia zviazanosť s predmetom činnosti

h) zákaz konkurencie a hlavne spôsob ručenia obmedzuje u osobných spoločností možnosť rozložiť riziko vyplývajúce z podnikania do viacerých podnikateľských zámerov

i) dôsledky neúspechu podnikania sú u osobnostných spoločností závažnejšie ako u kapitálových spoločností. Môžu dokonca ohroziť aj sociálne istoty podnikateľov.

Predovšetkým možné dôsledky ručenia sú príčinou všeobecnej svetovej tendencie ubúdania osobných spoločností v relácii s kapitálovými. V našich podmienkach forma ručenia vyvoláva určitú averziu voči osobným spoločnostiam.

2. CHARAKTERISTIKA INŠTITÚCIÍ SÚVISIACICH S PODNIKANÍM

Pri zakladaní firiem prichádzame do styku s inštitúciami, ktoré pôsobia v štátnej aj mimoštátnej sfére. Štátne organizácie si v značnej miere zachovávajú až do súčasnosti pracovnú morálku predrevolučného obdobia. Badať už však schopnosť aklimatizácie, ba čo viac aj ochotu pomáhať pri zľahčovaní i skracovaní časovej náročnosti pri administratívne zdĺhavých úradných postupoch.

Činnosť štátnych inštitúcií je vymedzená zákonmi, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé organizácie. Tieto organizácie sú rozpočtové.

Podnikateľ už či je to právnická alebo fyzická osoba spolupracuje na začiatku a aj počas podnikateľskej činnosti prevažne s nasledovnými inštitúciami. Živnostenské oddelenie okresného úradu, prokuratúra, sociálna poisťovňa, zdravotná poisťovňa, obchodný register, národný úrad práce a daňový úrad. S týmito inštitúciami prichádza podnikateľ do kontaktu, samozrejme existujú špecifické oblasti podnikania ako napríklad reštauračné služby, kde je potrebné stanovisko a súhlas ústavu epidemiológie a hygieny. Konkrétne požiadavky, aké živnosti vyžadujú sú uvedené v živnostenskom zákone. Myslíme tým napr. odborné alebo koncesné živnosti.

2.1 Prokuratúra Slovenskej republiky

Prokuratúra je samostatný a nezávislý štátny orgán, ktorý chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu.¹⁵

Prokuratúra tvorí jednotnú, centrálnu riadenú a organizovanú sústavu, v ktorej prokurátori pôsobia vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti a svoje úlohy vykonávajú na základe zákona a prostriedkami stanovenými zákonom nezávisle od iných orgánov.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vedie register trestov podľa osobitného zákona.

2.2 Živnostenské úrady

Štátnu správu v živnostenskom podnikaní vykonávajú živnostenské oddelenia okresných úradov a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Pôsobnosť okresného úradu je taká, že okresný úrad vykonáva pôsobnosť živnostenského úradu v prvom stupni a vedie v informačnom systéme evidenciu podnikateľov, ktorým vydal doklady o živnostenskom oprávnení.

¹⁵ Zbierka zákonov zákon č. 237/ 1993 o prokuratúre.

Krajský úrad spolupracuje so živnostenskými spoločenstvami, komorami a inými neštátnymi inštitúciami, ktoré pôsobia v oblasti živnostenského podnikania v jeho územnom obvode. Vede v informačnom systéme evidenciu podnikateľov, ktorými boli vydané doklady o živnostenskom oprávnení okresnými úradmi patriacimi do jeho územnej pôsobnosti.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre živnostenské podnikanie riadi a kontroluje výkon štátnej správy v živnostenskom podnikaní, spolupracuje s ústrednými orgánmi a s inými právnickými osobami vo veciach živnostenského podnikania a pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania právnych predpisov. Zabezpečuje jednotný informačný systém. Má aj za úlohu zvyšovať odbornosť zamestnancov okresných úradov v živnostenskom podnikaní.

2.3 Živnostenský register

Živnostenské úrady vedú živnostenské registre, do ktorých zapisujú podnikateľov, ktorí majú živnosť v územnom obvode ich pôsobnosti.¹⁶

Do registra sa zapisujú:

- a) *ak ide o fyzickú osobu, obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania, osobné údaje, ako aj osobné údaje týkajúce sa zodpovedného zástupcu, ak ide o právnickú osobu, obchodné meno, sídlo, mená osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom a spôsob akým za právnickú osobu konajú, identifikačné číslo, ak bolo pridelené, a osobné údaje týkajúce sa zodpovedného zástupcu*
- b) *predmet podnikania*
- c) *prevádzkarne, ak sú zriadené*
- d) *doba, na ktorú sa živnostenské oprávnenie vydáva*
- e) *zmeny uvedených údajov*
- f) *pozastavenie alebo zánik živnostenského oprávnenia*
- g) *vrátenie živnostenského listu alebo koncesnej listiny*

Živnostenský register je verejne prístupný a každý má právo do neho nahliadnuť, prípadne z neho požadovať výpis.

2.4 Obchodný register

Obchodný register je verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom ustanovené údaje týkajúce sa podnikateľov. Skutočnosti zapísané v obchodnom registri sú účinné voči každému odo dňa, ku ktorému sa zápis vykonal. Proti tomu, kto koná v

¹⁶ Zbierka zákonov zákon č. 455/ 1991 o živnostenskom podnikaní.

dôvere v zápis do obchodného registra, nemôže ten, koho sa zápis týka, namietať, že zápis nezodpovedá skutočnosti.¹⁷

Obchodný register vedie súd, určený na to osobitným zákonom. Na Slovensku boli do 1. apríla 1997 v troch krajských mestách Bratislava, Banská Bystrica a Košice registrové súdy. Po zmene územno-správneho členenia sa po spomínanom dátume nachádza osem registrových súdov. Týmto opatrením sa napríklad oddelila pomerne silná vrstva podnikateľov z Považia od Banskobystrického registrového súdu a zapísala sa na nový do Trenčína.

Do obchodného registra sa zapisujú tieto údaje:

- a) *obchodné meno, u právnických osôb sídlo, u fyzických osôb bydlisko a miesto podnikania, ak sa líši od bydliska,*
- b) *identifikačné číslo,*
- c) *predmet podnikania (činnosti)*
- d) *právna forma právnickej osoby*
- e) *meno a bydlisko osoby alebo osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom alebo jeho členmi, s uvedením spôsobu, akým konajú v mene právnickej osoby,*
- f) *označenie, sídlo a predmet podnikania odštepného závodu, meno vedúceho a jeho bydlisko,*
- g) *meno prokuristu a jeho bydlisko*

Do obchodného registra sa ďalej zapisujú:

- a) *pri verejne obchodnej spoločnosti mená a bydlisko spoločníkov, prípadne obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka*
- b) *pri komanditnej spoločnosti mená a bydliská spoločníkov, prípadne obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka, s určením, kto je komplementár a kto komanditista, výška vkladu každého komanditistu a rozsah jeho splatenia*
- c) *pri spoločnosti s ručením obmedzeným mená a bydliská spoločníkov, prípadne obchodné meno alebo názov a sídlo právnickej osoby ako spoločníka s uvedením výšky základného imania, výšky vkladu každého spoločníka a rozsah jeho splatenia, ako aj mená a bydliská členov dozornej rady, ak bola zriadená.*
- d) *pri akciovej spoločnosti výška základného imania, počet, druh a menovitá hodnota akcií, ako aj, mená a bydliská členov dozornej rady*
- e) *pri družstve výška zapisovaného základného imania, ako aj výška základných členských vkladov*
- f) *pri štátnom podniku zakladateľ a kmeňové imanie*

¹⁷ Zbierka zákonov zákon č. 513/ 1991 Obchodný zákonník

Do obchodného registra sa zapisuje tiež vstup právnickej osoby do likvidácie a zároveň meno a bydlisko likvidátora. Ďalej sa zapisuje prehlásenie konkurzu a meno a bydlisko konkurzného správcu, zahájenie konania o vyrovnaní a právny dôvod výmazu podnikateľa z obchodného registra.

Bez zbytočného odkladu je potrebné do obchodného registra zapisovať všetky zmeny v ňom zapísaných skutočnosti a tiež zánik zapisovania skutočnosti.

Pri zápise do obchodného registra je žiadateľ povinný preukázať, že najneskôr dňom zápisu mu vznikne živnostenské či iné oprávnenie pre činnosť, ktorá má byť ako predmet jeho podnikania zapísaná. Živnostenským oprávnením je buď živnostenský list alebo koncesná listina vydané živnostenským úradom. Iným oprávnením môže byť napr. oprávnenie na poskytovanie právnych či iných služieb.

Návrh na zápis do obchodného registra podávajú osoby, ktorých sa zápis týka alebo osoby, ktoré sú k tomu oprávnené podľa zákona, prípadne splnomocnené. Návrh na zápis musí byť doložený listinami o skutočnostiach, ktoré majú byť v registri zapísané. Pri kapitálových spoločnostiach je nutné preukázať uhradenie predpísanej časti podielu spoločníkmi.

Vykonanie zápisu a jeho zmien registrový súd zverejní v obchodnom vestníku. Zápis zmeny podnikateľa oznamuje registrový súd do týždňa od zápisu príslušného daňového orgánu, orgánu štátnej správy a orgánu, ktorý vydal preukaz živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia. Zápis je verejný. Každý má právo do obchodného registra nazerať a na požiadanie z neho obdržať výpis.

Za zápis do obchodného registra je potrebné uhradiť pri prvom zápise u právnickej osoby Sk 3000,- formou kolkových známok. Pri zápise akciovej spoločnosti sa táto čiastka platí formou poštovej poukážky.

2.5 Sociálna poisťovňa

Sociálna poisťovňa je zriadená ako verejnoprávna inštitúcia. Je právnickou osobou so sídlom v Bratislave. Štát sa podieľa na zabezpečení platobnej schopnosti Sociálnej poisťovne poskytnutím návratnej finančnej výpomoci, a to do výšky 100 % jej platobnej neschopnosti.

Sociálna poisťovňa vykonáva nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

- a) vyberá poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie,
- b) rozhoduje o dávkach nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia a zabezpečuje ich výplatu v rozsahu vymedzenom osobitnými predpismi
- c) vykonáva kontrolnú, konzultačnú a poradenskú činnosť¹⁸

¹⁸ Zbierka zákonov zákon č. 274/ 1994 o Sociálnej poisťovni.

Na čele Sociálnej poisťovne stojí riaditeľ Sociálnej poisťovne, ktorý je jej štatutárnym zástupcom.

Sídlom ústredia Sociálnej spoločnosti je Bratislava a jej pobočky sú rozmiestnené v každom okresnom meste na území Slovenskej republiky.

Štát vykonáva dozor nad vykonávaním nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia prostredníctvom orgánov štátneho dozoru, ktorými sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

Poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sú povinní platiť

- a) *zamestnanci,*
- b) *samostatne zárobkovo činné osoby*
- c) *spolupracujúce osoby samostatne zárobkovo činných osôb*
- d) *zamestnávateľa*
- e) *štát*
- f) *Fond zamestnanosti*

Štát platí poistné na nemocenské poistenie za

- a) *žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl, ak sú nezaopatrenými deťmi*
- b) *uchádzačov o zamestnanie nepoberajúcich hmotné zabezpečenie*

Štát platí poistné na dôchodkové zabezpečenie za¹⁹

- a) *žiakov stredných škôl a študentov vysokých škôl, ak sú nezaopatrenými deťmi, a ak nie sú povinné platiť poistné podľa odseku 1 písm. a/ až c/*
- b) *osoby, ktoré sa osobne celodenne a riadne starajú o dieťa vo veku do troch rokov alebo o dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté dieťa vo veku do 18 rokov, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť, ak nie je umiestnené v zariadení pre takéto deti s celoročným alebo týždenným pobytom, a ak nie sú povinné platiť poistné podľa odseku 1 písm. a/ až c/ a ak nie sú povinné platiť poistné podľa odseku 1 písm. a/ až c/*
- c) *osoby, ktoré sa celodenne a riadne starajú o blízku osobu, ktorá je prevažne alebo úplne bezvládna a nie je umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo obdobnom zdravotníckom zariadení, a ak nie sú povinné platiť poistné podľa odseku 1 písm. a/ až c*

¹⁹ Zbierka zákonov zákon č. 274/ 1994 o Sociálnej poisťovni.

d) osoby, ktoré poberajú invalidný dôchodok do dosiahnutia veku potrebného na vznik nároku na starobný dôchodok do dosiahnutia veku potrebného na vznik nároku na starobný dôchodok, a ak nie sú povinné platiť poistné podľa odseku 1 písm. a) až c)

e) občanov, ktorí vykonávajú vojenskú základnú /náhradnú/ službu alebo inú službu v ozbrojených silách alebo civilnú službu, alebo ich príjem nepresahuje výšku minimálnej mzdy zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ktorá platí k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie

Fond zamestnanosti Slovenskej republiky platí poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za uchádzačov o zamestnanie poberajúcich hmotné zabezpečenie.

Oznamovacia povinnosť

Zamestnávateľ je povinný prihlásiť zamestnancov v pobočke príslušnej podľa sídla útvaru, ktorý vedie evidenciu miezd. Zamestnávateľ, ktorý nemá na území Slovenskej republiky taký útvar, je povinný prihlásiť svojich zamestnancov v pobočke príslušnej podľa jeho sídla. Zamestnávateľ je povinný túto povinnosť splniť najneskôr do ôsmich dní odo dňa nasledujúceho po vzniku účasti zamestnanca na nemocenskom poistení a odhlásiť ho v rovnakej lehote odo dňa nasledujúceho po skončení tejto účasti.

Ak je zamestnanec zamestnaný u niekoľkých zamestnávateľov, povinnosť nahlásenia plnia jednotliví zamestnávatelia.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa v pobočke príslušnej svojho miesta trvalého pobytu najneskôr do ôsmich dní od vzniku oprávnenia na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť sa v rovnakej lehote od zániku oprávnenia na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení. Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť do pobočky príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu aj spolupracujúce osoby, a to do ôsmich dní odo dňa nasledujúceho po dni skutočného začiatku spolupráce tejto osoby, najneskôr odo dňa vzniku oprávnenia samostatne zárobkovo činné osoby na prevádzkovanie činnosti zakladajúcej účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť ich v rovnakej lehote odo dňa nasledujúceho po skončení spolupráce, najneskôr po zániku tohto oprávnenia.

Ohlasovacia povinnosť je splnená aj vtedy, ak sa prihláška alebo odhláška podá v lehote ôsmich dní na pošte alebo faxom. Prihlášku alebo odhlášku zaslanú faxom je potrebné do troch dní odo dňa doručenia potvrdiť písomne.

Podnikateľ sa nevyhne povinnosti platiť poistenie preto existuje krížová kontrola, podľa ktorej orgán ktorý vydá povolenie na podnikateľskú alebo inú zárobkovú činnosť, je povinný oznámiť pobočke vydanie takého povolenia.

Prihlásenie a odhlásenie sa musí vykonať na tlačive, ktorého obsah a formu určí sociálna poisťovňa.

Príloha č. 1,2

Odvod poistného

Za zamestnanca a za zamestnávateľa vykazuje a odvádza poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná zrážku poistného, ktoré je povinný platiť zamestnanec, z vymeriavacieho základu zamestnanca.

Za samostatne zárobkovo činné osoby a spolupracujúce osoby vykazuje a odvádza poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činná osoba.

Poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa platí na účet príslušnej pobočky za každý kalendárny mesiac pozadu. Poistenie sa platí bezhotovostným prevodom, poštovou poukážkou alebo v hotovosti v príslušnej pobočke. Poistenie je splatné v deň, ktorý je určený ako výplatný deň pre zamestnancov.

Zamestnávateľ je okrem uvedeného povinný vykázat príslušnej pobočke rozčlenené poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

Príloha č. 3,4

2.6 Zdravotné poistenie

Zdravotné poistenie sú povinní platiť:

- a) *zamestnanci*
- b) *samostatne zárobkovo činné osoby*
- c) *spolupracujúce osoby*
- d) *zamestnávatelia*
- e) *štát*
- f) *Fond zamestnanosti Slovenskej republiky*

Počet súkromných zdravotných poisťovní v Slovenskej republike je 11.

Okrem vymenovaných subjektov sú povinné platiť aj osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré

- a) *nie sú v pracovnom pomere ale v obdobnom pracovnom vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý má sídlo na území Slovenskej republiky*
- b) *nie sú samostatne zárobkovo činné na území Slovenskej republiky*
- c) *nie sú osobami, za ktoré platí poisťné štát alebo Fond zamestnanosti Slovenskej republiky s výnimkou osôb vyňatých zo zdravotného poistenia podľa § 3 ods. 3 písm b) a c).*²⁰

Štát je platiteľom poisťného za

- a) *nezaopatrené deti, ak nemajú vlastný príjem, ktorý podlieha dani z príjmov a presahuje výšku minimálnej mzdy*
- b) *osoby, ktoré poberajú dôchodky z dôchodkového zabezpečenia Slovenskej republiky, ak aj sú zamestnancami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo spolupracujúcimi osobami, ak príjem z týchto činností nie je vyšší ako výška minimálnej mzdy.*
- c) *osoby poberajúce dôchodky z dôchodkového zabezpečenia alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo spolupracujúcimi osobami, ak príjem z týchto činností nie je vyšší ako výška minimálnej mzdy*
- d) *osoby vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nepoberajúce hmotné zabezpečenie*
- e) *ženy poberajúce peňažnú pomoc v materstve*

Presné vymedzenie osôb za ktorých platí štát je možné nájsť v už citovanom zákone č. 231/ 1995 zberky.

Oznamovacia povinnosť

Zamestnávateľ je povinný prihlásiť svojich zamestnancov do tej poisťovne, ktorú si vybrali, najneskôr do ôsmich dní od vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu a odhlásiť sa ich v rovnakej lehote odo dňa, keď skončili pracovný pomer alebo obdobný pracovný vzťah k nemu.

Ak je zamestnanec v pracovnom alebo obdobnom vzťahu s viacerými zamestnávateľmi, majú oznamovaciu povinnosť všetci zamestnávatelia. Za spolupracujúcu osobu plní oznamovaciu povinnosť zamestnávateľ.

Poistenec je povinný oznámiť príslušnej poisťovni najneskôr do ôsmich dní skutočnosti rozhodujúce pre vznik alebo zánik povinnosti štátu platiť poisťné. Za maloletých poistencov alebo osoby, ktoré nemajú spôsobilosť na právne úkony, plní túto povinnosť ich zákonný zástupca, ak nejde o zamestnanca, za ktorého túto povinnosť plní zamestnávateľ.

²⁰ Zbierka zákonov zákon č. 231/1995 o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne.

Ak by niektorí z podnikateľov nemali čas na osobný kontakt s príslušnou zdravotnou poisťovňou môžu prihlásenie resp. odhlásenie urobiť aj prostredníctvom pošty alebo faxu. Splnenie oznamovacej povinnosti faxom je potrebné do troch dní potvrdiť písomne.

Prihlásenie a odhlásenie sa musí urobiť na tlačive, ktorý určí poisťovňa.

Príloha č. 5,6

Pri prvom splnení oznamovacej povinnosti vydá príslušná poisťovňa poistencovi, u maloletého poistenca zákonnému zástupcovi doklad, ktorým pri styku s poisťovňou a so zdravotníckymi zariadeniami preukazuje účasť na zdravotnom poistení.

Povinnosti platiteľov poistného

Platiteľ poistného je povinný:

- a) *plniť oznamovaciu povinnosť vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, ak túto povinnosť nesplnili v inej poisťovni, ktorú si zvolili*
- b) *platiť príslušnej poisťovni poistné, ak túto povinnosť nemá štát alebo Fond nezamestnanosti Slovenskej republiky*
- d) *oznámiť príslušnej poisťovni svoje príjmy najneskôr do ôsmich dní po dodaní daňového priznania*
- e) *oznámiť príslušnej poisťovni pobyt v zahraničí dlhší ako šesť mesiacov*
- f) *dodržiavať Liečebný poriadok*
- g) *ohlásiť do ôsmich dní každú zmenu svojho názvu, sídla, identifikačného čísla organizácie, čísla bankového účtu, zmenu dňa, ktorý je určený na výplatu príjmov*
- h) *viest' účtovné a iné doklady potrebné na správne určenie vymeriavacieho základu, výšku poistného a jeho platenia*
- i) *viest' a archivovať evidenciu o zamestnancoch, ktorá musí obsahovať meno, priezvisko, titul
rodné číslo zamestnanca
bydlisko
vznik a zánik účasti na zdravotnom poistení
poberanie dôchodku z dôchodkového zabezpečenia Slovenskej republiky
príjem zamestnanca za jednotlivé výplatné obdobia
výšku zaplateného poistného*
- j) *predložiť na kontrolu účtovné a štatistické doklady*
- k) *oznámiť poskytnutie pracovného voľna bez náhrady príjmu zamestnancovi na dobu dlhšiu než 30 po sebe nasledujúcich kalendárnych dní*

2.7 Fond zamestnanosti

Príspevok na poistenie v nezamestnanosti sú povinní platiť

- a) *zamestnanci*
- b) *samostatne zárobkovo činné osoby a spolupracujúce osoby*
- c) *zamestnávateľa*

Dobrovoľnými plátcami príspevku na poistenie v nezamestnanosti sú

- a) *občania zárobkovo činní v cudzine*
- b) *spoločníci spoločností s ručením obmedzeným, komandisti komanditných spoločností a členovia družstva podľa § 27 ods. 2²¹*

Vyššie spomínané osoby neplatia príspevok v nezamestnanosti, ak im bol priznaný starobilý dôchodok alebo invalidný dôchodok, s výnimkou invalidného občana, ktorý má priznaný invalidný dôchodok, ale je schopný vykonávať sústavné zamestnanie len za celkom mimoriadnych podmienok.

Rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťuje vymeriavací základ na určenie príspevku na poistenie v nezamestnanosti je predchádzajúci kalendárny mesiac, u samostatne zárobkovo činných osôb je

- a) *v čase od 1. januára do 30. júna príslušného kalendárneho roku kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku*
- b) *v čase od 1. júla do 30. decembra príslušného kalendárneho roku kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku*

Odvod príspevku na poistenie v nezamestnanosti

- a) *zamestnávateľ odvádza príspevky na poistenie v nezamestnanosti za seba i za všetkých svojich zamestnancov. Zamestnávateľ vykoná zrážku príspevku na poistenie v nezamestnanosti, ktorý je povinný platiť zamestnanec*
- b) *samostatne zárobkovo činná osoba odvádza príspevok na poistenie v nezamestnanosti za seba a za spolupracujúce osoby*
- c) *občan zárobkovo činný v cudzine, spoločník s ručením obmedzeným, komanditista komanditnej spoločnosti a člen družstva odvádzajú príspevok na*

²¹ Zbierka zákonov zákon č. 387/ 1995 o zamestnanosti.

poistenie v nezamestnanosti sami na účet okresného úradu práce príslušného podľa miesta svojho trvalého pobytu

d) zamestnávateľ odvádza príspevok na poistenie v nezamestnanosti na účet okresného úradu práce príslušného podľa svojho sídla alebo sídla svojej organizačnej zložky

Spôsob odvodu príspevku na nezamestnanie:

a) bezhotovostným prevodom z účtu odvádzateľa príspevku na poistenie v nezamestnanosti na účet okresného úradu práce v peňažnom ústave

b) poštovou poukážkou na účet okresného úradu práce

Zamestnávateľ je povinný predložiť okresnému úradu práce spolu s odvedenými príspevkami na poistenie v nezamestnanosti prehľad o vymeriavacích základoch za každého zamestnanca každý mesiac na predpísanom tlačive.

Príloha č.7.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná predložiť na predpísanom tlačive okresnému úradu práce vždy do 30. júna výpis z daňového priznania za predchádzajúci kalendárny rok.

Zamestnávateľ je povinný prihlásiť sa písomne na predpísanom tlačive ako odvádzateľ príspevku na poistenie v nezamestnanosti na okresnom úrade práce, v ktorého územnom obvode má sídlo on sám alebo jeho organizačná zložka, najneskôr v deň splatnosti príspevku.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná sa prihlásiť na predpísanom tlačive ako odvádzateľ príspevku na poistenie v nezamestnanosti na okresnom úrade práce, v ktorého obvode má trvalý pobyt, najneskôr v deň splatnosti príspevku. Je taktiež povinná v prihláške uviesť deň začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a deň začatia činnosti spolupracujúcej osoby a v oznámení skončenia povinnosti platiť príspevok na poistenie v nezamestnanosti uviesť deň skončenia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a deň skončenia činnosti spolupracujúcej osoby.

Odvádzateľ príspevku je povinný písomne oznámiť skončenie povinnosti byť odvádzateľom tohto príspevku do ôsmich dní.

Príspevok v nezamestnanosti za príslušný kalendárny mesiac, ktorý odvádza zamestnávateľ, je splatný v deň, ktorý je určený na výplatu miezd a plátov zamestnancov za príslušný mesiac.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná odvieť tento príspevok, za príslušný kalendárny mesiac, do ôsmich dní po uplynutí kalendárneho mesiaca, za ktorý sa príspevok v nezamestnanosti platí.

Ako už bolo spomenuté tieto príspevky idú na účet okresnému úradu práce, ktorý je najnižším článkom Národného úradu práce. Príjmy tejto inštitúcie tvoria:

- a) *príspevky na poistenie v nezamestnanosti*
- b) *úroky z vkladov v bankách*
- c) *penále*
- d) *odvody za nedodržanie povinného podielu zamestnávania občanov sa zmenenou pracovnou schopnosťou a občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším postihnutím*
- e) *pokuty za porušovanie pracovnoprávných predpisov a predpisov zamestnanosti*
- f) *dobrovoľné dary*
- g) *ostatné príjmy*

Výdavky Národného úradu práce sú výdavky na

- a) *podporu v nezamestnanosti*
- b) *aktívnu politiku trhu práce*
- c) *poistné na zdravotné poistenie, nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie evidovaných nezamestnaných poberajúcich podporu v nezamestnanosti vo výške a za podmienok ustanovených zákonom Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom rozpočte Slovenskej republiky na príslušný rok*
- d) *správu a činnosť Národného úradu práce*

Zamestnávateľ má povinnosti voči Národnému úradu práce. Je povinný písomne do piatich pracovných dní oznámiť okresnému úradu práce voľné pracovné miesta, ich charakteristiku a najneskôr do piatich pracovných dní oznámiť aj obsadenie týchto pracovných miest.

2.8 Sociálny fond

Zamestnávateľ tvorí Sociálny fond v rozsahu a za podmienok, ktoré sa stanovené zákonom číslo 152/ 1994 zberky.

Zamestnávateľom sa rozumie fyzická osoba s bydliskom alebo miestom podnikania a právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorý zamestnáva zamestnanca

- a) *v pracovnom pomere*
- b) *v služobnom pomere*

Fond sa tvorí ako úhrn povinného prídeltu vo výške 0,6% až 1% zo súhrnu hrubých miest zúčtovaných zamestnancom na výplatu za bežný rok, z ktorých sa zisťuje priemerný zárobok.

Zamestnávateľ je povinný poskytnúť zo sociálneho fondu príspevok zamestnancom v rozsahu a podľa zásad dohodnutých v kolektívnej zmluve na zabezpečenie stravovania nad rozsah ustanovených osobitným zákonom na služby, ktoré zamestnanec využíva na regeneráciu pracovnej sily, na dopravu do zamestnania a

späť, na sociálnu výpomoc, na rekreácie, na doplnkové dôchodkové poistenie a na ďalšiu realizáciu podnikovej sociálnej politiky v oblasti starostlivosti o zamestnancov. Príspevok z fondu možno poskytnúť v rozsahu a podľa zásad dohodnutých v kolektívnej zmluve aj pre jeho rodinných príslušníkov a ošateľovi starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, ktorého zamestnávateľ zamestnával v pracovnoprávnom vzťahu ku dňu odchodu do starobného dôchodku alebo do invalidného dôchodku.

Zamestnávateľ je povinný poskytnúť z fondu príspevok zamestnancom na náhradu výdavkov na dopravu do zamestnania a späť, u ktorých priemerný mesačný zárobok nepresahuje Sk 7000,- a ich skutočne vynaložené výdavky na dopravu do zamestnania pravidelnou autobusovou dopravou s výnimkou mestskej hromadnej dopravy a železničnou osobnou dopravou sú najmenej Sk 200,- mesačne, najviac však 1% z hrubej mesačnej mzdy.

2.9 Daňové úrady

Daňová povinnosť vzniká okamihom, kedy nastali skutočnosti zakladajúce daňovú povinnosť podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov.²²

Daňová povinnosť, ktorá vznikla pred smrťou fyzickej osoby, prechádza na dediča.

Zaniknutá povinnosť zaniknutých právnických osôb prechádza na ich právneho nástupcu.

Spôsob platenia daní

Dane sa platia príslušnému správcovi dane v slovenskej mene. Pri každej platbe musí byť uvedené, na ktorú daň je platba určená. Správca dane prijme daň, na ktorú bola určená. Platbu vykonanú bez dostatočného označenia dane správca dane použije na úhradu daní v tomto poradí

- a) *exekučné náklady*
- b) *bežné platby daní vrátane preddavkov na daň*
- c) *najstaršie nedoplatky na daniach*
- d) *penále*
- e) *pokuty*
- f) *zvýšenie dane*
- g) *úrok*

Ak nie je možné takto použiť prijatú platbu, správca dane vyzve daňový subjekt, aby oznámil do určenej lehoty, na úhradu ktorej dane bola platba vykonaná. Ak obdrží

²² Zbierka zákonov zákon č. 511/ 1992 o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave finančných orgánov.

správca dane odpoveď v určenej lehote, zaúčtuje platbu na daň, určenú daňovým subjektom v odpovedi s účinnosťou ku dňu, kedy bola vykonaná. Ak neodpovie daňový subjekt včas, určí správca dane, na ktorú daň sa platba zaeviduje, v tomto prípade platí deň platby, kedy ju správca dane zaevidoval na daň.

Daň je možné platiť:

a) *bezhotovostným prevodom z účtu vedeného v banke na príslušný účet správcu dane*

b) *v hotovosti*

1) *poštovou poukážkou na príslušný účet správcu dane*

2) *osobám povereným správcom dane prijímať platby na daň do Sk 10 000,- na prijatú platbu je správca dane povinný vydať potvrdenie*

3) *výkonnému úradníkovi pri výkone exekúcie, ak ide o platby, ktoré majú byť exekúciou vymožené, a ak nie je v exekučnom príkaze určené inak*

4) *pracovníkovi správcu dane v blokovom konaní*

c) *kolkovými známkami, ak tak ustanoví osobitný predpis, správca dane u ktorého sa predpokladá platenie kolkovými známkami, je povinný mať primeranú zásobu kolkových známok na predaj*

d) *platobnými známkami, ak ide o úhradu daní do rozpočtov obcí*

e) *preplatkom na inej dani*

Za deň platby sa považuje:

a) *pri bezhotovostných prevodoch z účtu v banke deň, kedy bolo uskutočnené odpísanie z daňového dlžníka*

b) *pri platbách v hotovosti deň, kedy banka, pošta alebo iná oprávnená osoba hotovosť prijala alebo prevzala*

2.10 Výber banky

Pre podnikateľa, či už živnostníka alebo právnickú osobu je nevyhnutné aby mal v niektorej banke založený podnikateľský účet. Tento účet slúži na bezhotovostný platobný styk domáci, alebo zahraničný s ostatnými podnikateľskými a aj štátnymi organizáciami.

Na Slovensku sa v súčasnosti nachádza 29 bánk. Z nich som si vybral dve o ktorých produktoch by som chcel informovať.

2.10.1 Všeobecná úverová banka a. s.

Táto banka bola založená 1. 1. 1990 ako štátny finančný útvar a v roku 1992 bola transformovaná na akciovú spoločnosť. VÚB je banka s vedúcim postavením na

slovenskom trhu s najuniverzálnejšou ponukou služieb komerčného a investičného bankovníctva. Má širokú sieť koreňspodenčných vzťahov po celom svete, vyše 750. Sieť domácich expozitúr a pobočiek tvorí: 39 pobočiek a 200 expozitúr. Banká má zahraničné pobočku v Prahe, Moskve a reprezentáciu v Londýne. VÚB vlastní sieť vyše 300 bankomatov po celom Slovensku. Banka vedie vyše 390 000 osobných účtov, čo tvorí 20% podiel na slovenskom trhu. Vydala vyše 355 000 platobných kárt, čo tvorí takmer 18% trhový podiel.

Podnikateľský účet je v tejto bankovej inštitúcii možné urobiť ihneď a na počkanie. Je potrebné mať so sebou výpis z obchodného registra, alebo živnostenský list a Sk 5000,- minimálny vklad na založenie tohto typu účtu. Poplatky na vedenie účtu Sk 40,- mesačne. Spomínané poplatky sa môžu meniť.

Príloha č. 17.

2.10.2 Banka Slovakia a. s.

Táto banka je na rozdiel od predchádzajúcej jednou z najmladších bánk pôsobiacich na slovenskom trhu. Od Národne Banky Slovenska získala licenciu 7. 7. 1995. Bola založená zakladateľskou zmluvou v auguste 1995.

Banka Slovakia je strategicky koncipovaná ako univerzálna banka. Jej cieľom je poskytovať všetky služby, ktoré univerzálna banka zabezpečuje pre svojich klientov. Banka pri začatí podnikateľskej činnosti kladie dôraz na kvalitu práce a spokojnosť pracovníkov. Čo sa týka aspektov, zaujímavých z pohľadu klienta, banka je otvorená nasledovne: Pondelok - Piatok od 8,00 do 19,00

Sobota od 9,00 do 13,00

Účty založené banke úročia štvrťročne. Má jedny z najnižších poplatkov, čo sa týka zakladania a vedenia účtov. Bežný účet osobný a podnikateľský sa zriaďuje zdarma a poplatok za vedenie účtu predstavuje u osobného účtu len Sk 10,- štvrťročne a u podnikateľského účtu len Sk 60,- štvrťročne.

Na založenie podnikateľského účtu - právnická osoba je potrebný výpis s obchodného registra, zakladateľská listina, organizačný poriadok (štatút), ktorá osoba vystupuje ako majiteľ účtu a preukaz totožnosti. Minimálny poplatok na založenie účtu je Sk 500,-.

Fyzická osoba - podnikateľ s trvalým pobytom na území SR predkladá doklad osvedčujúci oprávnenie na podnikateľskú činnosť /živnostenský list, koncesná listina príslušnej stavovej komory, osvedčenie obecného úradu o zapísaní do evidencie, osvedčenie advokáta, komerčného právnik, audiotora, resp. iné oprávnenie k podnikateľskej činnosti) a preukaz totožnosti.

Príloha č. 18.

2.11 Podporné inštitúcie (agentúry) pomáhajúce pri zakladaní spoločností

Pri zakladaní, alebo už samotnom rozvíjaní podnikateľskej činnosti sa podnikateľ môže obrátiť na inštitúcie, ktoré slúžia na podporu a rozvoj podnikania. Väčšinou sa jedná o inštitúcie ktoré podporujú malé a stredné podnikanie, pretože takéto podnikanie je chrbtovou kosťou aj vyspelých ekonomík sveta.

Aj keď je táto práca pomôckou pri založení každej formy obchodnej spoločnosti, predsa predpokladáme, že väčšinou prvé spoločnosti budú menšieho rozsahu, bude sa jednať o malé až stredné podniky.

V štátoch Európskej únie považujú sektor malého a stredného podnikania za „potenciálny motor zvýšeného ekonomického rastu a zamestnanosti“. Až 92,4% podnikov v Európskej únii zamestnáva menej ako 10 ľudí a len 0,1% z celkového počtu podnikov pracuje viac ako 500 zamestnancov.²³

Na Slovensku existuje a pôsobí viacej agentúr, ktoré pomáhajú rozvoju podnikania podnikateľov. Najznámejšie sú:

- a) *Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP)*
- b) *Slovenská obchodná a priemyselná komora*
- c) *Združenie podnikateľov Slovenska*
- d) *Slovenský živnostenský zväz*
- e) *Únia živnostníkov podnikateľov a roľníkov*
- f) *Slovenská národná agentúra pre zahraničné investície a rozvoj a iné*

2.11.1 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

Vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskeho spoločenstva PHARE a vlády Slovenskej republiky. Agentúra je nadácia riadená Správnou radou. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozakladaných malých a stredných podnikov v našom štáte. Zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej a lokálnej úrovni.

Agentúra pôsobí v týchto oblastiach

- a) *pripravuje štátnu politiku a stratégiu nevyhnutnú pre oblasť malých a stredných podnikov a predkladá ju ústredným orgánom SR*
- b) *identifikuje a analyzuje bariéry rozvoja podnikania, formuluje návrhy na jej odstránenie, vrátane návrhov zásad na jej odstránenie predkladaných ústredným orgánom SR*

²³ SLOBODOVÁ, Ľ.: Optimalizácia podmienok pre efektívny rozvoj malého a stredného podnikania. Ekonomická fakulta UMB 1997, s. 21.

- c) podporuje a zúčastňuje sa na spolupráci s finančnými inštitúciami na tvorbe úverových a záručných schém s cieľom stimulovať zakladanie a rozvoj malých a stredných podnikov v SR
- d) podporuje regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC) - k 1. 2. 1998 počet 12, spolupracuje s podnikateľskými inovačnými centrami (BIC), k 1. 2. 1998 stav 4, a konzultačno - podnikateľskými centrami v SR s cieľom podpory manažérskych, marketingových, finančných a technických schopností jednotlivcov
- e) spolupracuje s už existujúcimi európskymi sieťami a databázami v podnikateľskej oblasti
- f) je poverená vykonávaním funkcií programovej a riadiacej jednotky projektu Malé a stredné podniky na uľahčenie a koordináciu programu PHARE pri poskytovaní pomoci v SR²⁴

Podporné úverové programy:

NARMSP v spolupráci s programom Európskeho spoločenstva PHARE vytvára pre začínajúcich malých a stredných podnikateľov výhodné podmienky pri poskytovaní pôžičiek a záruk za pôžičky - prostredníctvom Slovenskej záručnej banky, Slovenskej sporiteľne, Poľnobanky, Tatra banky a Istrobanky a pri poskytovaní investícií - prostredníctvom Seed Capital Company, s.r.o.

Podporné programy sú nasledovné:

a)	<i>projekt PHARE záruk na úvery</i>	<i>v Slovenskej záručnej banke</i>
b)	<i>malá pôžičková schéma</i>	<i>v Slovenskej sporiteľni</i>
c)	<i>podporný úverový program</i>	<i>v Istrobanke</i>
		<i>v Poľnobanke</i>
		<i>v Slovenskej sporiteľni</i>
		<i>v Tatra banke</i>
d)	<i>mikropôžičková schéma</i>	<i>v RPIC Zvolen, RPIC Prešov</i>
		<i>a RPIC Považská Bystrica</i>
e)	<i>program zárodkového kapitálu</i>	<i>v Seed Capital Company, s.r.o.</i>

Splatnosť týchto úverov je vo väčšine prípadov najviac 5 rokov a úroková sadzba je veľmi vyhovujúca, pretože je len o 2,5 % vyššia ako diskontná sadzba Národnej banky Slovenska.

V rámci Podporného úverového programu bolo do konca roku 1997 poskytnutých spolu 546 úverov v objeme Sk 1,619 mld. Z dotazníkovej akcie medzi podnikateľmi, ktorí dostali úver sa zistilo, že obrat v týchto firmách vzrástol 2,26-krát,

²⁴ NARMSP, Bratislava: Podpora malého a stredného podnikania v Slovenskej republike, Sprievodca iniciatívami 1997. s.12.

čistý zisk 2,69-krát, daňová povinnosť a export stúpli 2,47-krát, zamestnanosť sa zvýšila 2,28-krát.²⁵

V Malej pôžičkovej schéme bolo poskytnutých 130 úverov vo výške Sk 70,736 mil. V Mikropôžičkovej schéme získalo podporu 35 malých podnikateľov v hodnote SK 8,585 mil. V spoločnosti zárodkového kapitálu je 11 investícií do siedmich spoločností v objeme Sk 27 mil..

2.11.2 Slovenská obchodná a priemyselná komora

Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK) bola zriadená v roku 1992 ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sa môžu stať právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť v hospodárskych odvetviach okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva.

SOPK vyvíja nasledovnú činnosť:

- a) *zastupuje a koordinuje spoločné záujmy svojich členov vo veciach podnikateľskej činnosti v tuzemsku a v zahraničí*
- b) *podieľa sa na príprave všeobecne záväzných právnych predpisov a opatrení v oblasti podnikania*
- c) *spolupôsobí pri koordinácii a uskutočňovaní hospodárskych vzťahov SR so zahraničím*
- d) *napomáha zosúladiť záujmy svojich členov v oblasti podnikateľskej činnosti*
- e) *nadväzuje a rozvíja styky s komorami a obdobnými inštitúciami v tuzemsku a v zahraničí, organizuje obchodné misie a delegácie*
- f) *zhromažďuje a rozširuje poznatky a informácie o obchodno-politických, právnych, colných ekologických a ekonomických podmienkach v zahraničí a na tento účel vydáva odborné publikácie*
- g) *poskytuje poradensko-konzultačné služby*
- h) *vykonáva funkciu informačno-sprostredkovateľského centra pre vyhľadávanie obchodných partnerov v tuzemsku a v zahraničí a iné*

2.11.3 Slovenská záručná banka, š.p.ú., Bratislava

Hlavným predmetom činnosti SZB, ktorá vznikla v roku 1991 je poskytovanie bankových záruk na úvery pre malých a stredných podnikateľov určených na financovanie ich podnikateľskej činnosti. Popri tejto činnosti SZB zabezpečuje i realizáciu rozvojových programov formou poskytnutia nenávratných finančných príspevkov. Pre podnikateľov poskytuje aj poradenskú a konzultačnú činnosť.

²⁵ MAJTÁN, J.: Pomoc podnikateľským subjektom má viacero podôb, závisí od nich, aký záujem o ňu prejaví. Trend, 6, 1998 č.6, s. 23A.

Základný princíp prevzatia záruky za poskytnutý úver spočíva v rozložení rizika medzi Slovenskú záručnú banku, úverujúcu banku a podnikateľa. Záruku na úvery je možné poskytnúť do výšky 85% istiny úveru, resp. do 90% a to podľa charakteru príslušného záručného programu pri maximálnej výške úveru Sk 200 mil..²⁶

Štruktúra a účelovosť zverených finančných prostriedkov je aktualizovaná podľa potrieb podnikateľov. Ich funkčnosť sa chápe zo štyroch častí.

- 1) *Mechanizmy aplikované v praxi formou poskytnutia záruk na úvery, predovšetkým tým podnikateľom, ktorý nedisponujú potrebnými majetkovými istotami na zabezpečenie úveru*
- 2) *Podnikateľské aktivity podporené finančnými príspevkami v oblasti poľnohospodárstva, cestovného ruchu a v rámci štátnych rozvojových programov.*
- 3) *Podpora procesov v rámci hospodárskej a štrukturálnej politiky.*
- 4) *Účelovosť úveru pri podpore podnikateľských aktivít, pričom môže ísť o investičné úvery, investično-prevádzkové úvery a prevádzkové úvery.*

www.euroekonom.sk

²⁶ SEDLÁKOVÁ, B.: Optimalizácia podmienok pre efektívny rozvoj malého a stredného podnikania, Ekonomická fakulta UMB 1997, s. 24.